

ACTIVITEIT 2: EENS OF ONEENS

Wil je focussen op bepaalde stellingen en een diepgaande klasdiscussie stimuleren? Hier vind je per stelling meer achtergrondinformatie die de discussie kan ondersteunen.

MENSENRECHTENSCHENDINGEN KOMEN ALLEEN VOOR IN LANDEN IN HET ZUIDEN.

Mensenrechten zijn fundamentele rechten en vrijheden voor alle mensen, ongeacht hun nationaliteit, geslacht, nationaliteit of etnische afkomst, ras, religie, taal of andere status. Mensenrechten omvatten burgerlijke en politieke rechten, zoals het recht op leven, vrijheid en de vrijheid van meningsuiting. Daarnaast zijn er ook sociale, culturele en economische rechten, waaronder het recht op deelname aan de cultuur, het recht op voedsel, het recht op werken en op onderwijs. Mensenrechten zijn een weerspiegeling van de fundamentele levensbehoeften. Zonder mensenrechten kan een mens geen waardig leven leiden. We spreken van een mensenrechtenschending wanneer iemands mensenrechten niet worden gerespecteerd of (bewust) niet worden nageleefd.

Wat zijn landen in het Zuiden? Noord-zuid is een verouderde opdeling die een koloniaal denkbeeld weerspiegelt. In de (internationale) politiek worden deze termen ook gebruikt als er gesproken wordt over meer ontwikkelde en minder ontwikkelde landen. De Verenigde Naties ontwikkelde een Index van Menselijke Ontwikkeling om een vergelijking te kunnen maken tussen landen en hun ontwikkeling. Mensenrechtenschendingen komen overal ter wereld voor en dus niet alleen in landen in het zuiden of in landen die bekend staan om een corrupte overheid.

Nog meer info? <https://www.amnesty.nl/encyclopedie/index-van-menselijke-ontwikkeling-human-development-index>

Deze stelling vloeit voort uit de opvatting dat mensenrechtenschendingen een ver-van-mijn-bed-show zijn, iets dat enkel in verre landen, zoals Zuiderse landen voorkomt. Maar ook in je eigen gemeente kunnen mensenrechten geschonden worden, bijvoorbeeld als een bepaalde betoging niet mag doorgaan zonder dat daar een gegronde reden voor is.

HET IS BELANGRIJKER EEN DAK BOVEN JE HOOFD TE HEBBEN DAN ALTIJD JE MENING TE KUNNEN ZEGGEN

Mensenrechten zijn onvervreemdbaar, ondeelbaar en onderling afhankelijk. Samen vormen mensenrechten een complementaire structuur. Het recht op onderdak, voedsel, kledij en medische verzorging (artikel 25 UVRM) is dus niet meer of minder belangrijk dan het recht op vrijheid van mening en meningsuiting (artikel 19 UVRM). Je kan natuurlijk je eigen mening hebben over wat belangrijker is voor jou, maar binnen het mensenrechtenkader zijn alle mensenrechten even belangrijk. Als je geen dak boven je hoofd hebt, kan dat je rol in het publieke leven beperken en als bepaalde groepen uitgesloten worden van het publieke leven, is het moeilijk hun recht op huisvesting te garanderen. Maar ook mensen zonder een dak boven hun hoofd hebben bij voorbeeld het recht om hun mening te uiten. En dat is belangrijk om de democratie goed te laten functioneren.

HET RECHT OP ONDERWIJS IS NIET VAN TOEPASSING ALS ER GEEN SCHOLEN IN JE BUURT ZIJN

Mensenrechten zijn universeel, ze zijn altijd dezelfde voor alle mensen waar ook op de wereld. Je hebt geen mensenrechten omdat je burger van een bepaald land bent, maar omdat je een lid bent van de menselijke familie. Het recht op onderwijs (artikel 26 UVRM) vervalt niet omdat er geen school in de buurt is. Het Kinderrechtenverdrag is een verdrag waarbij 196 landen afspraken hebben gemaakt over de rechten van kinderen. In dat verdrag staat dat alle kinderen recht hebben op 'goed' onderwijs. Dat betekent dat je naar school moet kunnen gaan en dat je goed les moet krijgen, op een manier die bij je past.

Volgens cijfers van Unicef zijn er op dit moment 258 miljoen kinderen en jongeren die geen toegang hebben tot onderwijs. En tijdens de coronacrisis zaten (of zitten) 1 op de 3 kinderen thuis en konden geen onderwijs op afstand volgen. Het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten erkent dat iedereen recht heeft op onderwijs. En een belangrijk aspect van het recht op onderwijs is dat de toegang tot onderwijs verzekerd is.

ALS RECHTEN NIET GEGARANDEERD KUNNEN WORDEN, ZIJN ZE NUTTELOOS

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens werd aangenomen op 10 december 1948 door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. Alle lidstaten van de VN hebben zich gebonden aan de Universele Verklaring van de Rechten van de mens.

Mensenrechten zijn onvervreemdbaar, ondeelbaar en onderling afhankelijk. Samen vormen mensenrechten een complementaire structuur. Mensenrechten kunnen niet worden afgenomen of slechts gedeeltelijk worden gerespecteerd. Ingevolge artikel 29 van de UVRM is het de plicht van iedereen om de mensenrechten te garanderen. Dat betekent dat je mag en kan opkomen voor je eigen mensenrechten. Als mensenrechten niet gegarandeerd kunnen worden, bestaat het risico dat ze geschonden worden. Het is de taak van de overheid om ervoor te zorgen dat mensenrechten gerespecteerd worden.

MENSENRECHTEN ZIJN EEN IDEAAL VOOR DE TOEKOMST, MAAR ZE ZULLEN NOOIT OVERAL TER WERELD GEGARANDEERD KUNNEN WORDEN

Mensenrechten zijn fundamentele rechten en vrijheden voor alle mensen, ongeacht hun geslacht, nationaliteit of etnische afkomst, ras, religie, taal of andere status. De 30 artikelen van de UVRM leggen de burgerlijke, politieke, sociale, economische en culturele rechten van mensen vast. Het is een visie op menselijke waardigheid die politieke grenzen en gezag overstijgt en regeringen ertoe verplicht om de fundamentele rechten van elke persoon te respecteren. Het is evident dat we niet kunnen zeggen dat mensenrechten overal ter wereld gerespecteerd en gegarandeerd worden. Mensenrechtenschendingen zijn helaas nog dagelijks nieuws. Toch is het ook een ideaalbeeld, net door zijn universele waarde.

RECHT OP PRIVACY IS NIET VAN TOEPASSING ALS DE OVERHEID JE GEGEVENS NODIG HEEFT VOOR DE VEILIGHEID VAN HET LAND

Mensenrechten zijn onvervreemdbaar, ondeelbaar en onderling afhankelijk. Samen vormen mensenrechten een complementaire structuur. Artikel 12 van de UVRM stelt dat 'Niemand zal onderworpen worden aan willekeurige inmenging in zijn persoonlijke aangelegenheden, in zijn gezin, zijn tehuis of zijn briefwisseling, noch aan enige aantasting van zijn eer of goede naam. Tegen een degelijke inmenging of aantasting heeft ieder recht op bescherming van de wet'. Sinds mei 2016 zijn nieuwe regels voor de bescherming van persoonsgegevens vastgesteld die Europa moeten klaarmaken voor het 'digitale tijdperk'. De General Data Protection Regulation (GDPR) beschermt het fundamentele recht van de burger op vertrouwelijkheid van persoonsgegevens. De richtlijn van gegevensbescherming bij rechtshandhaving vergemakkelijkt eveneens de grensoverschrijdende samenwerking in de strijd tegen misdaad en terrorisme.

Uiteraard is het recht op privacy van toepassing als de overheid je gegevens nodig heeft in functie van de veiligheid van het land. Daartegenover staat dat de meerderheid van de mensenrechten niet absoluut zijn, wat wil zeggen dat deze rechten onder bepaalde voorwaarden beperkt kunnen worden. Het recht op privacy wordt beschermd door meerdere mensenrechteninstrumenten, waaronder de UVRM, de IVBPR, het EVRM en de GDPR. Als een overheid je recht op privacy wil beperken (bv. door persoonlijke data te verzamelen in het kader van staatsveiligheid), dan zullen een aantal zaken moeten worden nagegaan:

- Is er een legitiem doel voor de beperking? Veiligheid kan een legitiem doel zijn.
- Is er een wettelijke regeling waarop de overheid zich kan baseren om de privacy te beperken?
- Is die beperking van het recht op privacy noodzakelijk in een democratische samenleving? Met andere woorden: staat de beperking van de rechten in verhouding tot het te bereiken doel? Zaken die meespelen om dat te bepalen zijn bv. de vraag of de overheid die data echt nodig heeft om de veiligheid te verzekeren, of er veiligheidsmechanismen zijn ingebouwd om die data niet te misbruiken (bv. toegangsrechten, hoe lang data kunnen worden bijgehouden, ...).

MANNEN MOGEN MEER BETAALD WORDEN DAN VROUWEN WANT ZIJ DOEN ZWAARDER WERK

De UVRM bepaalt dat niemand gediscrimineerd mag worden op grond van geslacht. Ook staat in artikel 23 dat iedereen recht heeft op gelijk loon voor gelijk werk. Dat wil zeggen dat je niet mag gediscrimineerd worden omdat je vrouw of man bent en in combinatie met artikel 23 wil dat dus zeggen dat je bij gelijk werk gelijk betaald moet worden. Toch is ongelijkheid op de arbeidsmarkt dagelijkse realiteit. De '*gender pay gap*' geeft het verschil weer tussen het gemiddelde uurloon van mannen en vrouwen. De '*Gender pay gap*' bedroeg in België in 2019 gemiddeld 5,8%, wat betekent dat vrouwen gemiddeld 5,8% minder verdienen dan mannen (cijfers Statbel).

JE MAG ALTIJD EN OVERAL ZEGGEN WAT JE DENKT

Iedereen heeft recht op vrijheid van mening en meningsuiting (artikel 19 UVRM). Dit recht omvat de vrijheid om zonder inmenging een mening te koesteren en om via alle middelen en ongeacht grenzen inlichtingen en denkbeelden op te zoeken, te ontvangen en door te geven. Het recht op vrijheid van meningsuiting garandeert dat burgers zonder vrees voor vervolging hun mening tot uitdrukking kunnen brengen – in gesprekken en gedrukte tekst, in tekeningen en liedjes, op radio, televisie en internet. Er zijn enkele wettige beperkingen op de vrijheid van meningsuiting, in het belang van de rechten of de goede naam van anderen, in het belang van de nationale veiligheid, dan wel ter bescherming van de openbare orde of de volksgezondheid. Een voorbeeld daarvan is het openbaar aanzetten tot discriminatie, haat of geweld. Dus 'vrijheid van meningsuiting' mag nooit worden aangevoerd om doelbewust haatdragende uitlatingen over personen of bevolkingsgroepen te doen.

EEN TERRORIST HEEFT GEEN RECHT OP EEN EERLIJKE EN OPENBARE RECHTZAAK MET EEN ONAFHANKELIJKE RECHTER

Amnesty steunt het beginsel van een eerlijk proces voor iedereen zoals vastgelegd in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, ongeacht de persoon van de verdachte en de aard van het ten laste gelegde misdrijf (artikel 10 UVRM). Ook heeft iedereen recht op gelijke bescherming door de wet (artikel 7 UVRM), op hulp van een rechter bij schending van zijn mensenrechten (artikel 8 UVRM) en het recht om als onschuldig beschouwd te worden tot zijn schuld bewezen is (artikel 11 UVRM). Het is een fundamentele menselijke behoefte om een eerlijke kans te krijgen als we op een dag, terecht of onterecht, van een misdrijf beschuldigd worden. Ook als je iets misdaan hebt, verdien je het om menswaardig behandeld te worden en een eerlijk proces te krijgen. Dus ook een 'terrorist' heeft recht op een eerlijke en openbare rechtszaak met een onafhankelijke rechter. Immers is het van belang om het vermoeden van onschuld te handhaven.

ALS JE TE WEINIG VERDIENT VOOR DE JOB DIE JE DOET, WORDEN JE MENSENRECHTEN GESCHONDEN.

In de UVRM kan je lezen dat iedereen die arbeid verricht, recht heeft op een rechtvaardige en gunstige beloning. Een beloning die hem en zijn gezin een menswaardig bestaan verzekert, en die zo nodig met sociale bescherming wordt aangevuld. Verder wordt in artikel 23 het recht verzekerd op vrije keuze van beroep en rechtmatige en gunstige arbeidsvoorwaarden en op bescherming tegen werkloosheid. Maar dit wil niet automatisch zeggen dat, wanneer je vindt dat je te weinig verdient voor de job die je doet, je mensenrechten geschonden worden.

Wanneer je toch vindt dat je onrechtmatig behandeld wordt en je loon niet correct is, kan je ten eerste een gesprek vragen met je werkgever of je aansluiten bij een vakvereniging. Een vakvereniging, of vakbond, vertegenwoordigt de werknemers van een bedrijf en verdedigt hun belangen, zoals ACV, ACLVB, ABVV in België. De organisatie van vakverenigingen verschilt per land. In sommige landen zijn dergelijke vakverenigingen groot en hebben een stem hebben in het debat over bijvoorbeeld arbeidsvoorwaarden. Dit is echter niet overal ter wereld zo. Dit hangt mede af van de verhouding tussen overheid en vakverenigingen.

Er zijn ook verenigingen die werkgevers vertegenwoordigen. Enkele voorbeelden in België zijn VBO, UNIZO, UCM en Boerenbond.

IEDER LAND MAG ZELF REGELS OPSTELLEN VOOR DE MANIER WAAROP HET ZIJN INWONERS BEHANDELT

Indien een land de UVRM heeft ondertekend, is het de bedoeling dat de mensenrechten die daarin worden genoemd, worden gerespecteerd en verdedigd, en schendingen worden voorkomen. Een land heeft enige vrijheid in de manier waarop het aan zijn verplichtingen op grond van de UVRM voldoet.

In artikel 28 staat het volgende: 'Eenieder heeft recht op het bestaan van een zodanige maatschappelijk en internationale orde, dat de rechten en vrijheden, in deze Verklaring genoemd, daarin ten volle kunnen worden verwezenlijkt'. Wat de organisatie van de ordehandhaving en de arbeidsmarkt betreft, bestaan er geen tot in detail uitgewerkte regels die elk land verplicht moeten volgen. Deze groeien doorgaans met de tijd en met de uitdagingen van de maatschappij.

HET RECHT OP RUST, VRIJE TIJD EN BETAALDE VAKANTIE IS EEN OVERBODIGE LUXE.

Ingevolge artikel 24 van de UVRM heeft "Eenieder recht op rust en op eigen vrije tijd, met inbegrip van een redelijke beperking van de arbeidstijd, en op periodieke vakanties met behoud van loon." De arbeidsomstandigheden zijn wereldwijd natuurlijk niet gelijk. Het gemiddeld aantal uren dat per week wordt gewerkt in ons land bedraagt 38. Het gemiddelde aantal werkuren per week schommelt tussen 40 en 44. In Nederland telt de gemiddelde werkweek 30,6 uur. Sinds de start van de coronacrisis onderzoeken verschillende landen in Europa de voor- en nadelen van een werkweek van 4 dagen. Er zijn landen met een hoger aantal werkuren, zoals Zuid-Korea, Mexico en Costa Rica.

Vrije tijd is een basisrecht voor iedereen. Maar in de praktijk is dit niet altijd het geval. De 'betaalde vakantie' hangt ook af van het land en het bedrijf waarin je werkt.

ALS JE NIETS WEET VAN POLITIEK, HEB JE GEEN RECHT OM DEEL TE NEMEN AAN VERKIEZINGEN.

Het recht op deelname aan de politiek is in de UVRM opgenomen in artikel 21. Om deel te nemen aan de politiek in je land is geen voorkennis vereist. Iedereen heeft het recht om deel te nemen aan het bestuur van zijn land, rechtstreeks of door middel van vrij gekozen vertegenwoordigers. In de UVRM hebben artikelen 1 tot 21 betrekking op burgerlijke en politieke rechten. Artikelen 22-27 hebben betrekking op economisch, sociale en culturele rechten. Het recht op deelname aan de politiek valt dus onder die eerste categorie en meer specifiek de participatierechten (recht op deelname aan het bestuur van het land en kiesrecht).